

IN MEMORIAM

Адо́льф Адо́льфович Кондрацький
(17.05.1934 – 25.04.2015)

25 квітня 2015 р. відійшов у вічність Адо́льф Адо́льфович Кондрацький – відомий український історик польського походження. Смерть застала його під час підготовки публікації матеріалів науково-практичної конференції «Правда історична і політична: Депортації як засіб здійснення репресій комуністичним режимом», що стала важливим кроком у дослідженні «національної лінії» політичних репресій радянської доби.

Будучи головою організаційного комітету конференції, А. А. Кондрацький доклад чимало зусиль, творчої енергії для підготовки наукового форуму. Він зумів у цей нелегкий час залучити до участі видатних українських істориків, дослідників, дипломатів, керівників профільних державних органів й установ, колишніх політичних в'язнів, членів сімей депортованих громадян, широке коло громадськості. Після завершення конференції він обговорював із науковцями доповіді, планував нові дослідження, розповідав про попередні наукові розробки друзям і колегам. На жаль, йому не вдалося втілити у життя задумане...

Адольф Кондрацький народився 17 травня 1934 р. у Харкові в українській польській родині Кондрацьких-Войцехівських. Його батько закінчив військову академію і успішно просувався по службі у лавах Червоної армії. Він став начальником штабу окремого танкового батальйону особливої танкової бригади Київського військового округу. Але в 1937 р. батька на підставі сфабрикованого доносу звинуватили у «шпигунстві на користь Польщі та Японії» і за рішенням «вищої двійки» розстріляли. Його родина була виселена зі своєї квартири, але їй вдалося уникнути депортації до Сибіру.

Адольф Кондрацький мріяв стати істориком, але тавро сина «ворога народу» тоді не давало можливості вступу до вищого навчального закладу. (Батька було реабілітовано лише у 1957 р.). Тому при вступі до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка він написав в анкеті, що його батько помер.

Отримавши на вступних іспитах 24 бали з 25 можливих, був зарахований студентом історико-філософського факультету. Після закінчення університету, у 1958–1964 рр. працював старшим бібліографом Державної республіканської бібліотеки УРСР ім. КПРС (тепер – Національна парламентська бібліотека України), в 1964–1966 рр. – редактором історичної літератури видавництва «Наукова думка».

Фахова підготовка історика та здобутий ним редакторський досвід зумовили запрошення його на роботу до Інституту історії Академії наук УРСР. У 1966–1978 рр. він – молодший науковий співробітник відділу міст і сіл УРСР, а в 1978–1996 рр. – стар-

ший науковий співробітник відділу сучасної історії України. У 1975 р. захистив кандидатську дисертацію «Роль робітничого класу в суспільно-політичному житті 1959–1970 рр. (на матеріалах Української РСР)».

П'ятдесят років відданої наукової праці та активної громадської діяльності принесли плідний доробок. Його праці з історії України, Польщі, археографії, бібліографії, картографії, краєзнавства стали вагомим внеском у розвиток вітчизняної гуманітарної науки. А. Кондрацький був також організатором й учасником низки науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференцій, присвячених проблемам державного терору в СРСР, політичних репресій, депортацій, україно-польських стосунків, захисту прав репресованих осіб тощо.

Поєднання наукової роботи й активної громадсько-політичної діяльності спричинило його обрання до керівних органів на I–XVII Конгресах Спілки поляків України. Спільно з доктором Генріком Стронським він започаткував Товариство польських науковців України, став засновником альманаху «Часопис київського політрепресанства».

Адольф Кондрацький тричі обирався головою громадської організації «Київського товариства політичних в'язнів та жертв репресій». У 2003 р. на звітно-виборчій конференції Спілки громадських організацій пенсіонерів та інвалідів Міжнародної Федерації жертв політичних репресій пострадянських країн його обрали віце-президентом цієї організації. Він брав активну участь в діяльності Київського польського культурно-освітнього товариства ім. Адама Міцкевича та редакційної колегії польськомовної газети «Дзенік Кійовски».

На посаді заступника голови, згодом секретаря комісії Київської міської ради з питань поновлення прав реабілітованих А. Кондрацький проводив вагомий організаційну роботу, спрямовану на реабілітацію жертв тоталітарного режиму. Він був ініціатором встановлення пам'ятного знаку на пошану жертв політичних репресій біля Міжнародного центру культури і мистецтв на вулиці Інститутській (колишня будівля НКВС УРСР).

А. Кондрацький брав участь у пошуку місць масових поховань жертв репресій та їх належного впорядкування і вшану-

вання пам'яті безвинно загиблих. Він був одним із перших дослідників місця таємного поховання жертв політичних репресій другої половини 1930-х – початку 1940-х рр. у Биківні, де, як згодом виявилось, був похований і його батько.

Попри трагічні обставини дитинства, А. Кондрацький був життєлюбною, динамічною людиною. Із 1953 р. він активно займався туризмом. У 1958 р. отримав звання майстра спорту СРСР із туризму. Брав активну участь у становленні Київського міського клубу туристів, Федерації туризму УРСР у 1960–1980-х рр., очолював спортивно-масовий рух в Академії наук УРСР. Він провів чимало щасливих днів у походах різної категорії складності практично у всіх географічних районах колишнього СРСР. У 1967–1977 рр. керував секцією юних туристів-краєзнавців відділу туризму і краєзнавства Київського міського Палацу дітей та юнацтва.

За багаторічну плідну працю Указом Президента України від 26 листопада 2005 р. А. А. Кондрацький був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Його відзначали численними почесними грамотами та подяками Київської міської ради, Київського міського голови, відомчими нагородами.

За видатні заслуги у популяризації польської історії, культури та плідну діяльність у розвитку польської спільноти в Україні у 1999 р. Адольфу Кондрацькому було присвоєно почесне звання «Заслуженого для культури Польщі». У 2009 р. він нагороджений орденом Хреста Грюнвальда Республіки Польща, а 9 квітня 2015 р. особисто з рук Президента Польщі отримав Хрест Кавалера Ордену за заслуги Республіки Польща.

Відійшов у вічність відомий історик, дослідник, громадський діяч, людина, яка своєю наполегливою і подвижницькою працею заслужила щирі любов та повагу колег і громадськості. Світла пам'ять про Адольфа Адольфовича Кондрацького залишиться з нами назавжди...

В. Філімоніхін